

A Győri Ítéltábla a Dr. K. Kovács Dóra Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a dr. Lakárdy Bernadett Lilla ügyész által képviselt **I.r.** és az Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviseleti Osztálya által képviselt **II.r. alperes** ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2016. december 5. napján kelt 27.P.20.861/2015/21. számú ítélete ellen az I.r. alperes által 23., a II.r. alperes által 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán - megtartott tárgyalás alapján - meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A Székesfehérvári Törvényszék a fellebbezéssel támadott közbenső ítéletében megállapította, hogy a Fővárosi Bíróság előtt B.1509/2008. szám alatt indult büntetőeljárással összefüggésben a felperest ért kárért az I.-II.r. alperesek egyetemleges felelősséggel tartoznak.

Az irányadó tényállás szerint a Fővárosi Főügyészség a KÜO.20.178/2006/172/I. számú, a II.rendű alperes nevére 2008. december 17-én előterjesztett vádiratában a felperest, mint a büntetőeljárás XXIII.r. vádlottját 7 rb. közokirat-hamisítás büntetével és 1 rb. bűnszervezetben részvétel büntetével vádolta.

A felperes a vádirat szerint a bűnszervezet működését támogatta oly módon, hogy közreműködött négy fiktív társaság alapításában, illetőleg a későbbiekben a társasági szerződés fiktív módosításában akként, hogy a fiktív cégalapítást és üzletrész elidegenítéseket végző vádlottat összeismertette a szerződéseket előkészítő ügyvéd vádlottal.

Emellett ügyvédjelöltként három további vádlott gyanúsítottai védelmét látta el anélkül, hogy a vádlottak ezzel ténylegesen megbízták volna. A gyanúsítottak vallomásait az ügy I.r. vádlottja utasításainak megfelelően összehangolta azzal a céllal, hogy a nyomozást félrevezesse, és a szervezet irányítását végző személy a büntetőeljárás során fedve maradjon.

A felperes már a vádemelést megelőzően 2008. június 16-án indítványozta személyét érintően a nyomozás megszüntetését. Ezt a Fővárosi Főügyészség Kiemelt és Gazdasági Ügyek Osztálya panaszként bírálta el és KÜO.20.178/20106/145-V. számú határozatával elutasította.

A vádirat kézbesítését követően 2009. április 28-án is indítványozta a felperes, hogy a bíróság a büntetőeljárást vele szemben tanácsulésen szüntesse meg figyelemmel arra, hogy az ügyészség vádirata nem felelt meg a törvényes vád tartalmi követelményeinek.

A II.rendű alperes neve 12.B.1509/2008/534. számú, 2013. március 12. napján kelt ítéletével a felperest a vádiratban megjelölt bűncselekményekben bűnösnek mondta ki, és két év börtönbüntetésre valamint két év közügyektől eltiltásra ítélte.

A fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2014. június 5-én kelt 3.Bf.305/2013/33. számú ítéletével a fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében mellőzte a bünszervezetben részvétel büntetében való bűnösség kimondását.

A felperes és még egy további vádlott tekintetében az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

Az ítéletének indokolásában iránymutatásként jelölte meg, hogy az elsőfokú bíróságnak elsődlegesen a vád törvényes voltát kell vizsgálnia. Kifejtette, hogy a vádhatóság és az elsőfokú bíróság a tényállásban nem bizonyítékokon alapuló történeti tényállást rögzített, hanem a bünszervezet törvényi fogalmi elemeit fogalmazta meg. Mind a vádból, mind az elsőfokú ítélet történeti tényállásából hiányoznak azok a tények, amelyek a bünszervezet törvényi definícióját tartalommal tölténék meg, ezért nem teljesül a vádirattal szemben támasztott azon követelmény, hogy a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását kell tartalmaznia, és a leírt tényekből kell következtetni a törvényi feltételek megvalósulására.

A Fővárosi Ítéltábla rámutatott, hogy a vádirat, illetve az elsőfokú bíróság ítéletének történeti tényállása a közokirat-hamisítás körében sem tartalmaz pontos, a büntetőeljárási törvényben meghatározottak szerinti körülírást. A vádiratnak azok a részei, amelyek a konkrét közokirat-hamisításra utalnak (II/1., 2., 4., 5. tényállási pontok) általános megfogalmazáson túl meg sem említik a felperes személyét, így a vele kapcsolatos elkövetési magatartást sem.

A Fővárosi Főügyészség a vádirati tényállást módosította illetve 1/1. pontját kiegészítette azzal, hogy a II/1., 2., 4. és 5. vádpontokban írt cégek létrehozásában oly módon működött közre a felperes, hogy tisztában volt azzal, hogy a Kft. tagjainak nincs valós szándéka a gazdasági társaság működtetésére, és az ezen vádpontokban szereplő vádlottakat segítette. A ténylegesen nem működő társaságok bejegyzéséhez nyújtott segítséget.

A II.rendű alperes neve a megismételt eljárásban 2014. november 11-én kelt 20.B.1387/2014/19. számú végzésével a felperes tekintetében a büntetőeljárást törvényes vád hiányában megszüntette.

Az indokolásában kifejtette, hogy a törvényes vád vizsgálata során nem hagyható figyelmen kívül, hogy a többi vádlott tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a jogerős ítéletében mellőzte a bünszervezetben való részvétel büntetének megállapítását, ebből következően a felperes bünszervezet hiányában annak támogatója nem lehetett.

Rámutatott, hogy a vádpontosításban írtak, miszerint a felperes tisztában volt a szerződések és szerződésmódosítások körülményeivel a felperes tudattartalmának részletezését takarja, és nem pótolja konkrét történeti tények leírását. A tudattartalomnak a szándékosság, gondatlanság megítélésénél lehet relevanciája. A vádmódosítás elkövetési magatartásként továbbra is az összeismertetést jelölte meg, amely nem felel meg a törvényes vád minimális tartalmi kellékeinek. A közokirat-hamisításra vonatkozó II/1., 2., 4., 5. tényállási pontok pedig konkrét elkövetési magatartásra továbbra sem utalnak.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2015. április 14-én kelt 1.Bf.9/2015/8. számú végzésével a felperes tekintetében az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.

A felperes a kereseti kérelmében egyetemlegesen kérte kötelezni az I.r., II.r. alpereseket 4.777.500 forint kiesett jövedelemből, valamint 12.000.000 forint nem vagyoni kártérítésből álló, összesen 16.777.500 forint kártérítés megfizetésére.

Az I.r. alperes károkozó magatartásaként arra hivatkozott, hogy a nyomozati eljárás, annak felügyelete, illetőleg a vádemelés során jogellenesen járt el, amellyel összefüggésben a felperesnek kárt okozott.

Az I.r. alperes által a vádiratban a felperessel, mint XXIII.r. vádlottal szemben megfogalmazott elkövetői magatartás (a fiktív társaságot alapítani szándékozó vádlott, illetve az okiratot elkészítő ügyvéd összeismertetése) ez lényegében a közokirat-hamisítás előkészületi tevékenységének felelne meg. Az elbíráláskor hatályos Btk. 274. § /1/ bekezdés c./ pontjában meghatározott intellektuális közokirat-hamisításnak azonban nincsen előkészületi alakzata.

I.r. alperes által a felperes terhére rótt azon elkövetési magatartás, miszerint bünszervezetben való részvételt azzal valósított meg, hogy a nyomozati eljárásban általa képviselt vádlottak vallomását harmadik személy érdekében összehangolta, azért nem róható a felperes terhére, mivel a védelemhez való jog a gyanúsítottakat megilleti. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 50. §-a által körülírt védői jogok és kötelezettségek értelmében nem esik a védő terhére, ha tudomása van arról, hogy az általa képviselt fél a védekezés során nem a valóságnak megfelelően adja elő a tényeket. Rámutatott, hogy a vádirat ugyan felrótta a védelemre vonatkozó meghatalmazás hiányát, a felperes azonban rendelkezett azzal.

Kifogásolta a felperes azt is, hogy az I.r. alperes a vádiratban a megismételt eljárásban is kérte megállapítani a bűnösségét a bünszervezetben részvétel büntetése ellenére, hogy a Fővárosi Ítéltábla már a vádlottársak tekintetében a bünszervezetben való bűnösség megállapítását mellőzte, tehát fogalmilag kizárt volt ennek a bűncselekménynek az elkövetése.

Az I.r. alperes felelősségével összefüggésben hivatkozott még a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.314/2003/2. számú ítéletében foglaltakra, miszerint az irányadó jogszabályi háttér nélkül, szakmailag alá nem támasztható vádemelés személyhez fűződő jogot sért.

A II.r. alperes felelőssége körében kifejtette, hogy a törvényes vád hiánya a szabad bírói mérlegelésen kívül esik, és kirívóan súlyos eljárási szabálysértésnek minősül, amely a jogalkalmazó bíróság kártérítési felelősségét megalapozza.

Az Alkotmánybíróság 339/B/2003.AB határozatában leírtak tükrében hivatkozott arra, hogy nem lehet szó felróhatóság körén kívül eső téves jogalkalmazásról, ha a jogszabály rendelkezése teljesen és nyilvánvalóan egyértelmű, több értelmezési lehetőséget nem engedő, a törvényes vád hiánya pedig ilyen jogalkalmazási kérdés.

Rámutatott, hogy az eljárás befejezése nem az ésszerű határidőben történt, ugyanis mindegy 7 évig állt büntetőeljárás hatálya alatt, amihez az is hozzájárult, hogy I.r. alperes indokolatlanul terjesztett elő fellebbezést és ragaszkodott a vád fenntartásához. A II.r. alperes pedig több ízben formális tárgyalásokat tartott.

Az I.r. és II.r. alperesek a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérték.

Az I.r. alperes hangsúlyozta, hogy a vádemelésre a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével került sor, ennek körében pedig kirívóan súlyos mérlegelési hiba nem merült fel. A BH2002.755. számú határozat szerint a bíróság által tévesnek ítélt vádemelés nem elegendő a nyomozó és a vádhatóság felróható magatartásának megállapításához.

A felperesnek, mint a terhelték védelmét ellátó ügyvédjelölt feladatát nem a tényleges védelem képezte, hanem a nyomozás félrevezetése és a bünszervezet vezetője kilétének eltitkolása. Ennek érdekében hangolta össze a védencai vallomását. A fiktív társaságok alapításával összefüggően a közokirat-hamisítás büntette vonatkozásában ugyancsak a bünszervezetet támogató szerepre lehetett következtetni.

A bünszervezet megállapításának mellőzésével összefüggésben hangsúlyozta, hogy a büntetőbíróság és az ügyészség jogi álláspontja eltér, ez azonban az I.r. alperes kártérítési felelősségét nem alapozhatja meg.

Rámutatott, hogy a bonyolult ténybeli és jogi megítélésű, szerteágazó, több terheltes ügyben a bizonyítékok beszerzésére fordított másfél év nem tekinthető hosszú időnek.

Álláspontja szerint egyetemleges felelősség megállapításának nincs helye. Ugyanis az I.r., II.r. alperesre törvényi szinten jól elkülöníthető eljárási szabályrendszer vonatkozik és az egyetemleges felelősségre vonás mellőzése a kár megtérítését nem veszélyezteti, késlelteti.

A II.r. alperes arra hivatkozott, hogy a törvényes vád fennállásának, illetve fenn nem állásának megállapítása mérlegelés körébe esik, ez kártérítési felelősséget nem alapozhat meg. E körben hangsúlyozta, hogy amennyiben nyilvánvaló mérlegelési hibáról lett volna szó, úgy a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltáblának nem az ítélet hatályon kívül helyezéséről kellett volna határoznia, hanem az eljárást a Be. 373. § /1/ bekezdés c./ pontja alapján meg kellett volna szüntetni. Erre azonban nem került sor, mert éppen a törvényes vád meglétének tisztázása érdekében történt a hatályon kívül helyezés.

A bünszervezet fenn nem állása körében kiemelte, hogy a bünszervezet fogalmi elemeinek hiánya nem a vádirat benyújtásakor volt egyértelmű, hanem csak annak következtében állt elő, hogy a Fővárosi Ítéltábla a vádlott társakkal szemben a bűnösség megállapítását mellőzte. Ezek alapján a kirívóan súlyos jogsértés nem állapítható meg a II.r. alperes terhére.

Az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy a vádemelésre, valamint az elsőfokú ítélet meghozatalára is 2014. március 15. napját megelőzően került sor, ezért a Ptké. 54. §-a értelmében a korábban hatályos 1959. évi IV. törvény rendelkezései, annak 339. § /1/ bekezdés, illetve 349. § /1/, bekezdései voltak irányadók.

Az elsőfokú bíróság kitért arra, hogy a bírósági és ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősség megállapításának különös feltétele megvalósult, azaz a felperes a rendelkezésre álló valamennyi jogorvoslatot kimerítette, amelyek azonban nem voltak alkalmasak az őt ért kár elhárítására.

Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a felperes kára abból eredt, hogy hosszú ideig állt büntetőeljárás hatálya alatt, miközben jövedelemtől esett el, megítélése a környezetében negatív irányba változott, és jelentős pszichés megterhelés alatt állt. Mindezt nem önmagában a büntetőeljárás megindítása, illetve végső soron kedvező kimenetelű lefolytatása okozta, hanem az alpereseknek felróható jogsértés, azaz a törvényes vád hiányának a fel nem ismerése okozta.

Az alperesek tehát felelősségüket akkor menthetik ki, ha bizonyítják, hogy eljárásuk nem volt felróható, azaz az irányadó jogszabályoknak és az adott helyzetben elvárható magatartás mércéjének megfelelő.

Az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy a vád abban az esetben törvényes, ha az megfelel a Be. 2. § /2/ bekezdésének, illetve a vád törvényes voltának gyakorlati kérdéseiről szóló 1/2007. BK véleményben foglalt tartalmi elemeknek.

A törvényes vád alapvető tartalmi feltétele a pontosan körülírt büntetőtörvénybe ütköző cselekmény rögzítése. A vád tárgyává tett cselekmény pedig akkor pontos, hogyha az ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő

konkrét tényeket, az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét, idejét és az adott bűncselekményre speciálisan irányadó egyedi ismérveket is. (BH.2009/2067., BH.2011./34.)

A büntető bíróságnak tehát a tárgyalás előkészítése során vizsgálnia kell, hogy a vád törvényes-e, a vádirat megfelel-e a törvényes előírásoknak és ennek hiányában az eljárást meg kell szüntetni.

A fentiekből következően a vádiratban írtak és a Btk. különös részének egyes rendelkezéseibe ütközés vizsgálata a vádirati tények és a törvényi tényállási elemek összevetését jelenti, következésképpen annak megítélése, hogy a vád törvényes-e bírói mérlegelésen alapul.

A bírósági jogkörben okozott kárfelelősség megállapítására mérlegelésen alapuló ténymegállapítás vagy döntés esetén csak abban az esetben van lehetőség, ha ez a mérlegelés kirívóan hibás és okszerűtlen.

A bíróságnak abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy az alperes büntető bíróság mérlegelése, azaz a törvényi tényállás és a vádirati tényállás összevetése során kirívóan súlyos mérlegelési hibát vétett-e.

Az elsőfokú bíróság az 1978. évi IV. törvény (Btk.) 263/C. § /1/ bekezdése szerinti bünszervezetben részvétel tényállásának elemeit, valamint a 274. § /1/ bekezdés c./ pontjában írt közokirat-hamisítás büntettének tényállási elemeit összevetve a vádiratban foglaltakkal megállapította, hogy a vádirat egyik bűncselekménnyel kapcsolatban sem tartalmaz konkrétumot és csak általánosságban fogalmazza meg, hogy a bünszervezet működését a XXIII.r. vádlott, azaz a felperes miként támogatta. Olyan konkrét történeti tényállást, amely adekvát a bünszervezetben részvétel történeti tényállásával a vádirat nem tartalmaz.

A közokirat-hamisítás büntettével kapcsolatban pedig az ezt részletező II/1., 2., 4., 5. pontok a felperes személyét és tevékenységét meg sem említik.

A bíróság álláspontja szerint a II.r. alperes a mérlegelés - azaz a vádirati tényállás és a törvényi tényállás összevetése során - lényeges hibát vétett. Nem volt figyelemmel arra, hogy a vádirati tényállásnak az egyes vádlottak cselekvősege körében konkrét, meghatározott leírást kell tartalmaznia, mert csak ez esetben van lehetőség a bizonyítási eljárás lefolytatására és a cselekmény anyagi jogi értékelésére. A cselekmény körülírása pedig csak akkor pontos, ha a terhelt személyére konkretizálva tartalmazza a szükséges tényállási elemeket.

A büntető bíróság hivatalból köteles a vádirat ilyen értelmű minősítését elvégezni. Jelen esetben azonban maga a felperes, mint vádlott is felhívta a büntetőbíróság figyelmét a vádirat hiányosságaira.

A fentiekre tekintettel a II.r. alperes felelősséggel tartozik a büntetőeljárással a felperesnek okozott károkért.

Az I.r. alperes kárfelelősségét jelen esetben nem az alapozza meg, hogy a nyomozati eljárás során beszerzett adatokat akként értékelte, hogy azok elegendőek a felperessel szembeni vádemeléshez. Ez mérlegelés eredménye volt, amely önmagában a kárfelelősség megállapításához nem elegendő.

Az I.r. alperes vádirata azonban nem felelt meg azoknak a minimális tartalmi feltételeknek sem, melyeket a törvény (a Be. 217. § /3/ bekezdés b./ pont) előír, azaz: nem jelölte meg egyértelműen, a felperes személyére lebontottan, hogy mi az az elkövetési magatartás, vagy tevékenység, amely a Btk. valamely törvényi tényállásába ütközik. A vádiratnak ezért az alapvető hiányosságáért pedig az I.r. alperes kártérítési felelősséggel tartozik.

Az r.Ptk. 344. § /1/, /2/ /3/ bekezdésein alapján az egyetemlegesség megállapításával kapcsolatosan az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a két alperes esetében valóban eljárásjogi szempontból elkülönülten szabályozott eljárásokról van szó.

Azonban a büntetőeljárás megindítására alkalmas vádirat nem megfelelő elkészítése, majd ennek a II.r. alperes általi figyelmen kívül hagyása a büntetőeljárásban együttesen idézte elő a felperes kárát, ez az egyetemleges felelősséget megalapozza.

Az eljárás elhúzódásával kapcsolatosan az elsőfokú bíróság egyetértett az I.r. alperes védekezésében írtakkal, azaz a nyomozati eljárás lefolytatása és a vádirat elkészítése a bonyolult, szerteágazó büntetőügyben másfél évet vett igénybe, ami nem tekinthető eltúlzottan hosszú időnek. A jogorvoslati jog pedig az I.r. alperest megillette, ahogy annak lehetősége is, hogy véleménye a bírósági állásponttól eltérjen.

Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a büntető bíróságok törekedtek a bonyolult, sok vádlottas ügy ésszerű időn belüli befejezésére, ezért jogszabálysértés ez okból nem állapítható meg.

Az ítélettel szemben mindkét alperes fellebbezést terjesztett elő.

A II.r. alperes a fellebbezésében az elsőfokú közbenső ítélet megváltoztatását és kereseti kérelem jogalap körében történő elutasítását indítványozta.

Sérelmezte a marasztalás egyetemlegességét. Hangsúlyozta, hogy közbenső ítéletének indokolásában az elsőfokú bíróság is kiemelte, hogy a két alperest érintően külön-külön szabályozott eljárásokról van szó, az alpereseknek egymás tevékenységére, esetleges mulasztásaira nincs kihatása. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság nem indokolta, hogy mennyiben látja bizonyítottnak az alperesi magatartások közti legalább minimális szintű akarategységet, illetve azt, hogy a károsodásra vezető folyamat jogi okból mitől és mennyiben elválaszthatatlan.

Hangsúlyozta, hogy a vád törvényességének megítélése a büntetőügyben eljáró bíróság mérlegelési körébe tartozik. Abból, hogy maga a Fővárosi Ítéltábla sem szüntette meg az eljárást a felperessel szemben, hanem a törvényes vád meglétének tisztázása érdekében új eljárásra utasította az elsőfokú büntető bíróságot, az tűnik ki, hogy a vád törvényességének megítélése nem volt kirívóan okszerűtlen mérlegelés, illetve kirívóan súlyos jogszabálysértés.

Hangsúlyozta, hogy a törvényes vád megítélésének változását az alapperben beállt azon változás alapozta meg, amely szerint a bünszervezethez tartozó személyek száma a szükséges mérték alá csökkent.

Jelen esetben a vádirati tényállás és a törvényi tényállás összevetése, azaz a büntető bíróság mérlegelési feladata korántsem volt nyilvánvaló, éppen ellenkezőleg további vizsgálatot igénylő mérlegelési körbe tartozó kérdés volt. E körben az elsőfokú polgári bíróság túllépte a hatáskörét, hiszen büntető bírósági hatáskörbe tartozó kérdésben, azaz a vád törvényessége tárgyában vizsgálódott.

Rámutatott a II.r. alperes azon ellentmondásra, hogy az elsőfokú bíróság a II.r. alperes felelősségét a vádirat nem megfelelő elkészítésének figyelmen kívül hagyásában határozta meg, ugyanakkor a megismételt eljárásban a büntető bíróság a felperessel szemben a pert éppen a törvényes vád hiányában, azaz a vádirat nem megfelelő elkészítésének okán szüntette meg.

Az I.r. alperes a fellebbezési kérelmében elsődlegesen az I.r. alperest marasztaló rendelkezés megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalásra, új határozat hozatalára utasítását kérte.

Álláspontja szerint azzal, hogy az I.r. alperes kártérítési felelősségét abban látta megvalósulni, hogy a vádirat nem felelt meg a minimális tartalmi feltételeknek sem, az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a hatáskörén. Ugyanis egy büntetőjogi megítélésű kérdésben foglalt állást azzal, hogy kimondta, hogy az elsőfokú büntető bíróság az alapeljárásban a vádlott bűnösségét nem állapíthatta volna meg, ehelyett már akkor meg kellett volna szüntetni az eljárást.

Ezzel szemben a törvényes vád hiányát a Fővárosi Ítéltábla sem tudta kétséget kizáróan megállapítani az akkor rendelkezésre álló adatok alapján, éppen ezért került sor hatályon kívül helyezésre, ahol a törvényes vád hiányának a lehetőségét kellett vizsgálnia az elsőfokú bíróságnak.

Kiemelte, hogy a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerén belül a fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla megszüntette a büntetőeljárást a felperessel szemben, tehát a jogorvoslat eredményre vezetett a büntetőeljárás keretei között.

Rámutatott, hogy a polgári bíróság a Ptk. 349. § /1/ bekezdésének alkalmazásával csak azokat a szempontokat értékelheti, hogy az ügyészség a vádfunkciót az anyagi és eljárási szabályok értelmezésével, és a mérlegelési jogának kereteit betartva látja-e el.

Ellenkező esetben a kárkötelem alapját képező polgári jogviszony áttörné a különböző jogágak belső jogviszonyának alkotmányos garanciáit, mert egy polgári per végső soron az alapügyben hozott döntések alaki és anyagi jogerejének gyengítését eredményezhetné, illetőleg más jogág alá rendelt jogviszonyok elbírálására felhatalmazott jogalkalmazó szervek hatáskörébe tartozó eljárási cselekményeknek - az arra hatáskörrel egyáltalán nem rendelkező szervezet - általi felülbírálathoz vezethetne.

Az I.r. alperes hangsúlyozta, hogy az ügyészség terhére a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen értékelése, illetve lényeges - akár kártérítési felelősséget is megalapozó - anyagi és eljárásjogi szabálysértés nem állapítható meg.

Jelen esetben a büntetőeljárás törvényes vád hiánya miatt megszüntetése az egyes fórumok között a bünszervezet fogalmi ismérvei, a Be. 2. § /2/ bekezdésben írtak értelmezése, valamint az egyes vádlottakra nézve jogerősen megállapított tényállásnak a megismételt eljárásban szereplő vádlottakra vonatkozó kötőerejét érintő jogértelmezés miatt történt (fell.2.o.8.bek.).

A döntés alapjául szolgáló tények és bizonyítékok mérlegelésével, valamint az irányadó jogszabályok értelmezésével kell a hatáskörrel rendelkező jogalkalmazónak a megfelelő döntést meghoznia. Ezen döntéseknek az eljárás alá vont személyekre vonatkozó vagyoni, nem vagyoni hátrányt okozó következménye csakis abban az esetben válik polgári jogi kárkötelmet keletkeztető tényré, ha az arra vezető passzív mulasztás, illetve aktív cselekmény a közhatalmat gyakorló személynek, vagy szervezetnek felróható. A felróhatóság mércéjét pedig az anyagi jogszabályok érvényesülését biztosító eljárási jogok gyakorlásának jogszabályi keretei határozzák meg. Az I.r. alperes álláspontja a fentiek tükrében tehát az, hogy az ügyészségnek jogellenes magatartása a büntetőeljárással összefüggésben nem állapítható meg, lényeges eljárási szabályt nem sértett, a tények kirívóan okszerűtlen értékelése sem róható a terhére, ezért kártérítési felelőssége nem állapítható meg.

Az I.r. alperes az ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló másodlagos kérelmét a Pp. 212. § /1/ bekezdésének, illetve 213. § /1/ /3/ bekezdésének sérelmére hivatkozással kérte megállapítani. Álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a felperes kereseti követelésének jogalapja tekintetében a per jelenlegi szakaszában közbenső ítélet meghozatalát látta szükségesnek és jogszerűnek. Ez olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely önmagában is indokolttá teszi a közbenső ítélet hatályon kívül helyezését.

Az elsőfokú eljárásban a bíróság nem tisztázta a felperes vagyoni, illetve nem vagyoni kárának bekövetkezését. A felperes tett tényelőadást arról, hogy milyen összegű vagyoni, illetve nem vagyoni kártérítés lenne elegendő sérelmei kompenzálására, a kár tényleges bekövetkeztére vonatkozóan azonban a bíróság bizonyítást nem folytatott le.

Ekörben hivatkozott a BH2004. évi 511. számú döntésre, mely kimondja, hogy a felperest ért kár tényének bizonyíthatatlansága esetén közbenső ítéletben sem ítéltető meg a kártérítési követelés jogalapja.

Az köztudomású tény, hogy a büntetőeljárás hatálya alatt állás negatív következményekkel járhat annak elszenvedőjére, jelen esetben azonban az alperesek részéről a törvényes vád fel nem ismerése nem eredményezi automatikusan, köztudomású módon a felperes által állított károk, azaz a jövedelem kiesés, negatív megítélés, pszichés megterhelés bekövetkeztét

Az I.r. alperes álláspontja szerint a felperes által megjelölt vagyoni és nem vagyoni kár bekövetkezése a közbenső ítélet meghozataláig lefolytatott polgári eljárásban nem nyert megállapítást és a vélt jogsértő magatartás és a feltételezett kár sincs közvetlen okozati összefüggésben egymással.

Az I.r. alperes rámutatott arra is, hogy a közbenső ítélet rendelkező részének elsőfokú bíróság általi megfogalmazása olyan tág, pontatlan, hogy a közbenső ítélet jelen formájában a jogerőre emelkedés esetén alkalmatlan lenne a felperes kárának összecszerű kidolgozására. Az alperesek jogsértő magatartása konkrét időpontjának a hiányában a károk összecszerűségét bizonyítani nem lehet. A bíróság ítélete nem mondja ki egyértelműen, hogy az I.r. alperes eredeti vádiratához, vagy pontosított vádiratához rendelte a jogalapot megállapító rendelkezést és azt sem, hogy felperesnek milyen kára keletkezett abból adódóan, hogy a polgári bíróság álláspontja szerint a vádirat nem felelt meg a törvényes vád kritériumainak.

A Pp. 213. § /1/ bekezdése az ítélet teljességének követelményét fogalmazza meg, azaz az ítéleti döntésnek ki kell terjednie a perben elbírálásra kerülő valamennyi kereseti kérelemre.

Az I.r. alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság közbenső ítélete hiányos, mivel nem tartalmaz döntést a felperes minden kereseti kérelmével összecszerűségben, másrészt nem pontosan beazonosítható az I.r. alperes ítélettel megállapított jogsértő magatartása sem.

Az I.r. alperes hivatkozott arra, hogy a közbenső ítélet nem felel meg az ítélet teljességéhez fűződő követelménynek. A közbenső ítélet rendelkező részének a keresetről szóló döntést határozottan, világosan kell tartalmaznia, így felel csak meg a végrehajthatóság követelményének is.

A fentiek teljesülése azért is elengedhetetlen, mert a követelés összegére folytatódó eljárásban mind a bíróság, mind a feleknek tudniuk kell, hogy kinek milyen joga fennállásáról tartalmaz döntést a határozat, mert ehhez képest történhet majd döntés a követelések összegéről. A közbenső ítélethez a Pp. 229. § /1/ bekezdése értelmében anyagi jogerő fűződik, a bíróság az elbírált joghoz kötve lesz, arra további bizonyítás nem folytatható le, a bizonyítási eljárás tehát csak a kár összecszerűségére korlátozódhat.

Az I.r. alperes rámutatott arra a közbenső ítélet rendelkező része által tartalmazott azon ellentmondásra, hogy az alperesek kártérítési felelősségét a polgári bíróság a Fővárosi Bíróság előtt B.1509/2008. szám alatt indult büntetőeljárással összecszerűségben felperest ért károkért mondta ki, ugyanakkor a Fővárosi Bíróság előtt ezen számon indult büntetőeljárásban a másodfokú bíróság nem mondta ki a törvényes vád hiányát. Tehát, ha a polgári bíróság a B.1509/2008. szám alatt indult büntetőeljárás kezdő időpontjától mondja ki a kártérítési felelősséget, akkor ezzel túlterjeszkedik a

kártérítési per keretein, mert a büntető bíróság ezt követően meghozott döntését megelőzve állítaná, hogy az ügyészség 2008. december 17-én kelt vádirata nem felel meg a törvényes vád követelményének.

A 2014. december 8. napján kelt vádmódosítás tekintetében keletkezett csak olyan bírósági döntés, amely az eljárást törvényes vád hiányában szüntette meg. I.r. alperes álláspontja szerint tehát ennél korábbi időponttól számítva a felperes a kárát alappal nem igényelheti.

A polgári bíróság ítélete azonban nem is tartalmaz pontos meghatározást arra vonatkozóan, hogy melyik vádirat benyújtásától kezdődően látja megállapíthatónak a kártérítési felelősséget.

Kifejtette, hogy amennyiben a megismételt eljárásban az I.r. alperes a vádat a büntető bíróság által elfogadottan pontosította volna, úgy törvényes vád hiányát kimondó bírósági ítélet sem születhetett volna. Ebből az következik, hogy a felperes által állított kár csak a később benyújtott vádirattal összefüggésben, azzal okozati összefüggésben volna megállapítható.

Az I.r. alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a felperesnek a jó hírneve, illetve emberi méltósága sérelmére vonatkozó kereseti kérelmét nem bírálta el. Ekörben a felperesnek meg kellett volna jelölnie azt az I.r. alperesi állítást, ami személyét az állítás valótlanlansága folytán sérti, vagy amely magatartás emberi mivoltában megalázta.

Az a körülmény, hogy az I.r. alperes a felperessel szemben a büntetőeljárás törvény rendelkezéseinek meg nem felelő vádat emelt, önmagában sem jó hírnevet, sem emberi méltóságot nem sért. Az irányadó gyakorlat szerint a jogsértés csak abban az esetben lenne megállapítható a személyhez fűződő jogok tekintetében, ha a kifogásolt alperesi intézkedésben indokolatlanul sértő kifejezések használata fordult volna elő, vagy ha annak tartalma a felperest megalázó minősítéssel illette volna, illetve emberi mivoltában megalázó sértésekkel támadta volna. (EBH2007.1598).

Mind a közigazgatási jogkörben eljáró ügyintéző, mind az ügyészségi jogkörben eljáró ügyész tevékenysége önmagában személyiségi jogok megsértésének megállapítására nem adnak alapot, ehhez többlétegyállás megvalósulása szükséges, vagyis az, hogy az eljárási szabálysértés a felperes személyiségének lényegét alkotó ismérvek miatt történjen. Ilyen többlétegyállást pedig a felperes nem igazolt (BH2008.142., EBH2007.1598.).

Az elsőfokú bíróság a felperes személyiségi jogainak megsértésére vonatkozó döntést nem hozott a közbenső ítéletében, mindezekre figyelemmel az ítélet hatályon kívül helyezése erre tekintettel is indokolt.

Fenntartotta azon álláspontját, hogy az alperesek egyetemleges felelőssége megállapításának feltételei sem állnak fenn.

A felperes ellenkérelme a közbenső ítélet helybenhagyására irányult.

Az I.r.-II.r. alperesek fellebbezései nem alaposak.

Az ítélet tábla sem az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak az ügy érdemére kiható megsértése, sem megalapozatlanság okán az ítélet hatályon kívül helyezésére nem látott indokot.

Az elsőfokú bíróság a közbenső ítélet meghozatalához szükséges körben a bizonyítási eljárás lefolytatta, és megalapozott tényállásból helytálló jogi következtetést levonva állapította meg az I.r.-II.r. alperesek egyetemleges kártérítési felelősségét a felperest ért károkért.

Az ítélet tábla az érdemi döntés indokaival is egyetért, azokra utalással a fellebbezésekben foglaltakra tekintettel az alábbiakat emeli ki.

Az I.r. alperes a közbenső ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló kérelmét a Pp. 213. § /1/, /3/ bekezdéseinek megsértésére alapította.

A fellebbezési érvelése szerint a per jelenlegi szakaszában a közbenső ítélet meghozatalának feltételei nem álltak fenn, ezért az elsőfokú bíróság ennek hiányában meghozott döntésével olyan lényeges eljárási szabályt sértett meg, amely önmagában is a határozat hatályon kívül helyezését indokolja.

A Pp.213.§. /1/ /3/ bekezdésében írt feltételek azért nem álltak fenn, mert a felperest ér kár tényének bizonyíthatatlansága miatt még közbenső ítéletben sem állapítható meg a kártérítési követelés jogalapja. A kártérítési felelősség jogalapja megállapításának ugyanis egyik előfeltétele a felperes károsodása tényének bizonyítása.

Az ítéletábra - az elsőfokú bírósággal egyezően - köztudomásúnak tekintette, hogy mind szociális, mind egzisztenciális, mind pszichés szempontból negatív következményekkel járt, hogy a felperes hét év időtartamban büntetőeljárás hatálya alatt állt. Köztudomású tényként állapítható meg, hogy önmagában az a körülmény, hogy a jogi végzettséggel rendelkező felperes a szakmájában elhelyezkedni a büntetőeljárás miatt nem tudott - a későbbiekben bizonyítandó mértékű - vagyoni károsodáshoz, illetve a büntetőjogi felelősségrevonás maga negatív társadalmi megítéléshez, lelki megterheléshez ebből következően nem vagyoni károsodáshoz vezet. A károsodás ténye tehát a kártérítési felelősség jogalapja megállapításához szükséges mértékben már a bizonyítás jelenlegi szakaszában is igazoltnak tekinthető.

Az ítéletábra utal arra, hogy a károsodás bekövetkeztének köztudomású ténye azonban a kártérítési felelősség megállapítására csak a rPtk. 339.§. 349.§. -ban írt további feltételek igazolása esetén ad alapot.

Az. I.r. alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság közbenső ítélete azért is hiányos, mivel nem pontosan beazonosítható az I.r. alperes ítélettel megállapított jogsértő magatartása.

Ezzel szemben az ítéletábra rámutat, hogy a közbenső ítélet egyértelműen rögzíti, hogy a Fővárosi Bíróság előtt B.1509/2008. számon indult büntetőeljárással kapcsolatosan felmerült károkért áll fenn az alperesek kártérítési felelőssége. Az ezen a számon indult büntetőeljárás pedig - figyelemmel annak hatályon kívül helyezésére is - csak a Fővárosi Ítéletábra 2015. április 14-én kelt 1.Bf.9/2015/8. számú végzésével fejeződött be jogerősen. Az alap büntetőeljárás és a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás tehát a kártérítési igény szempontjából is egységes egészet alkotnak, ami a közbenső ítélet rendelkező részéből egyértelműen kiderül.

A fentiekkel összefüggésben alaptalanul sérelmezték az I.-II.r. alperesek azt, hogy a polgári bíróság túlterjeszkedik a hatáskörén, amikor a törvényes vád hiányát vizsgálja, illetve amikor azt az alap büntetőeljárás időszakában is (2008. december 17-én kelt vádirattól kezdődően) az alperesek terhére rója azt megelőzően, hogy a büntetőbíróság a törvényes vád hiányát jogerősen megállapította volna.

Az ítéletábra e körben kiemeli, hogy a polgári bíróság nem a vád törvényességét vizsgálta, ugyanis annak hiányát - az első vádirat benyújtásától a jogerős permegszüntetésig terjedő időszakra - a Fővárosi Ítéletábra állapította meg jogerősen.

A polgári bíróság azt vizsgálta, hogy a büntetőeljárásban előírt minimális tartalmi kellékeknek nem megfelelő vádirat benyújtása, fenntartása illetve a pontosításának elmaradása - amely a felperes terhére egységesen egy elhúzódó jogellenes és sérelmes állapotot generált - az I.r. alperes részéről kirívóan súlyos jogszabályszegés-e, illetve a törvényes vád hiányának - a terhelt panasza ellenére - több év elteltével történő fel nem ismerése a II.r. alperes részéről kirívóan súlyos jogalkalmazási tévedés-e.

A törvényes vád hiányát tehát nem polgári, hanem a hatáskörrel rendelkező büntetőbíróság állapította meg jelen kártérítési perrel összefüggésben is.

Az I.r. alperes fellebbezésében írtakkal szemben az ítélőtábla rámutat, hogy az elsőfokú bíróság közbenső ítélete a perben előterjesztett valamennyi kereseti kérelem jogalapját elbírálta.

A felperes a keresetében a büntetőeljárással összefüggésben őt ért vagyoni és nem vagyoni kárainak megtérítését kérte, sem a jó hírnevének, sem emberi méltóságának sérelme megállapítására irányuló, az r.Ptk. 75.§. (1) bekezdés, 76.§., illetve 84. § /1/ bekezdés a./ pontjában megfogalmazott kereseti kérelmet nem terjesztett elő, így a jogalap körében elbírálatlan kereseti kérelem nem maradt.

A felperes a személyiségi jogainak sérelmére a kártérítési igénye alátámasztásaként hivatkozott, de kifejezetten megállapításra irányuló kereseti kérelmet nem terjesztett elő.

Itt utal az ítélőtábla arra, hogy önmagában a hiányos vádirat előterjesztése többlettényállási elemek hiányában - ahogy erre az I.r. alperes a fellebbezésében maga is hivatkozik -, sem a felperes jó hírnevét, sem emberi méltóságát nem sérti. A kártérítési felelősség jogalapja megállapítására azonban éppen az a többlettényállási elem ad alapot, hogy az I.r. alperes a hiányos és a minimális tartalmi feltételeket sem kielégítő vádiratot nemcsak előterjesztette, de közel hét évig azt fenn is tartotta, és azt megfelelően - a hatályon kívül helyező végzésben foglaltakra tekintettel - sem pontosította, hozzájárulva ezzel a vagyoni és nem vagyoni kárt a felperes terhére okozó állapot fennállásához, azaz a büntetőeljárás hatálya alatt álláshoz.

A kifejtettek miatt a Pp. 213. § /1/ /3/ bekezdéseinek sérelmére alapított, a közbenső ítélet hatályon kívül helyezésére vonatkozó fellebbezési kérelem a alaptalan.

A fentieken túl nem foghat helyt az I.r. alperes azon érvelése sem, hogy a Fővárosi Ítélőtábla jogerős döntése megszüntette a büntetőeljárást a felperessel szemben, tehát a felperes jogorvoslata eredményre vezetett a büntetőeljárás keretein belül is.

Önmagában a büntető per megszüntetése ugyanis nem orvosolta az eljárás időtartama alatt a felperest ért anyagi, egzisztenciális, szociális és pszichés hátrányokat.

A II.r. alperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel az ítélőtábla kiemeli, hogy látszólagos az az ellentmondás, miszerint a II.r. alperes kárfelelősségét a vádirat nem megfelelő elkészítésének figyelmen kívül hagyása alapozza meg, ugyanakkor a megismételt büntetőeljárás során a permegszüntetésre éppen a a vádirat nem megfelelő elkészítésének a figyelembevétele, értékelése miatt került sor.

A II.r. alperes jogellenes, károkozó magatartása ugyanis a törvényes vád hiányának kirívóan hosszú időn keresztül történő figyelmen kívül hagyásában határozható meg, amit a permegszüntetés sem orvosol.

Az I.-II.r. alperesek álláspontjával szemben helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az I.r. és II.r. alperesek kártérítési felelőssége egyetemleges a felperest a büntetőeljárással összefüggésben ért vagyoni és nem vagyoni károkért.

A rPtk. 344.§. értelmében az egyetemlegesség megállapításához nem az alperesek közti „legalább minimális szintű akarategység” bizonyítása szükséges, ahogy erre a II.r. alperes fellebbezésében hivatkozik, hanem elegendő annak megállapíthatósága, hogy az alperesek külön-külön is jogellenes eljárása együttesen eredményezte azt a felperesre sérelmes helyzetet, hogy hét éven keresztül állt büntetőeljárás hatálya alatt úgy, hogy vele szemben hiányos és a büntetőeljárásban előírt feltételeket nem kielégítő vádirat került előterjesztésre.

Megjegyzi az ítélőtábla, hogy a törvényes vád megítélésének változását nem csak az alapozta meg, hogy a bünszervezethez tartozó személyek száma a szükséges mérték alá csökkent, hanem az I.r.

alperes által előterjesztett vádiratnak mind az előterjesztésekor, mind a vádmódosítás után fennmaradó hiányosságai.

Az elsőfokú bíróság a rPtk. 339.§. /1/ bekezdése és 349.§. értelmében helytállóan foglalt állást a jogalap körében akként, hogy az alperesek egyetemleges kártérítési felelőssége a felperest - a törvényes vád kellékeit nélkülöző, elhúzódo - büntetőeljárással összefüggően ért vagyoni és nem vagyoni károkért fennáll, ezért az ítélőtábla a törvényszék közbenső ítéletét a Pp. 254. §. (3) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Az ítélőtábla az 4/2009. (XII.14) PK véleményben foglaltak figyelembevételével mellett is mellőzte a részperköltség megállapítását, figyelemmel arra, hogy a perköltségviselés kérdésében való döntés a teljes kereset elbírálását követően célszerű.

Győr, 2017. november 16.

Dr. Lezsák József sk. a
tanács elnöke

Dr. Sarmon Hedvig sk.
előadó bíró

Dr. Szalay Róbert sk. bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó